

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут мистецтв
Кафедра інструментально-виконавської майстерності

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор
з науково-методичної та навчальної
роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

« 09 » 09 2021 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
КАМЕРНИЙ АНСАМБЛЬ**

для студентів

спеціальності 025 «Музичне мистецтво»
освітнього рівня першого (бакалаврського)
освітньої програми 025.00.03 «Інструментальне виконавство
(фортепіано)»

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти

Протокол № 2902/21
Жильцов
(підпис) (прізвище, ініціали)

« » 2021 р.

Київ – 2021

Розробники: Романенко Анастасія Романівна, кандидат культурології, доцент кафедри інструментально-виконавської майстерності Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка.

Викладачі: Романенко Анастасія Романівна, кандидат культурології, доцент.

Програму практики розглянуто і затверджено на засіданні Вченої ради Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка
Протокол № 2 від «09» вересень 2021 р.

Секретар Ольга КОНОВАЛОВА

Програму практики розглянуто і затверджено на засіданні кафедри інструментально-виконавської майстерності
Протокол № 2 від «08» вересня 2021 року

Завідувач кафедри Катерина ЗАВАЛКО

Програму практики погоджено з гарантом освітньо-професійної програми 025.00.03 «Інструментальне виконавство (фортепіано)»
«___» _____ 2021 р.

Гарант освітньо-професійної програми 025.00.03 «Інструментальне виконавство (фортепіано)» Наталія СВИРИДЕНКО

Програму практики перевірено
«___» _____ 2021 р.

Заступник директора
з науково-методичної та навчальної роботи Алла ТАРАННИК

Пролонговано:

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис) (_____) (ПІБ), «___» ___ 20__ р., протокол № ___

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис) (_____) (ПІБ), «___» ___ 20__ р., протокол № ___

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис) (_____) (ПІБ), «___» ___ 20__ р., протокол № ___

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис) (_____) (ПІБ), «___» ___ 20__ р., протокол № ___

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання – денна	
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання	Українська	
Загальний обсяг кредитів/годин	6/180	
Курс	2	
Семестр	III	IV
Кількість змістових модулів з розподілом:	1	1
Обсяг кредитів	1	1
Обсяг годин, у тому числі:	30	30
Практичні	19	18
Модульний контроль	2	2
Семестровий контроль	9	10
Самостійна робота	0	0
Форми семестрового контролю	екзамен	-

2. Мета навчальної дисципліни

Мета курсу – формування інструментально-виконавської компетентності та розвиток творчого потенціалу студента у процесі засвоєння навчального репертуару для камерних/інструментальних ансамблів; підготовка музикантів-спеціалістів, які володіють навичками колективного виконавства, необхідними для майбутньої концертно-педагогічної діяльності.

Завдання курсу:

- знайомство з творами класичної зарубіжної музики, опусами українських композиторів, а також із кращими зразками сучасних авторів, написаними для різних інструментальних складів;
- розуміння особливостей прояву загальних закономірностей, властивих тому чи іншому художньому стилю, в специфічних формах ансамблю;
- набуття навичок гри разом, слухового самоконтролю;
- розвиток художнього смаку, навичок читання з аркуша;
- знайомство зі специфікою звучання регістрів інструментів, які використовуються в ансамблі, їх технічними можливостями, характером звуковидобування.

Програмні компетентності		
Інтегральна компетентність		Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі музичної професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування системи інтегрованих художньо-естетичних знань з теорії, історії музики, педагогіки й виконавства та характеризується комплексністю та невизначеністю умов
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 1	Здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово.
	ЗК 2	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
	ЗК 3	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
	ЗК 4	Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
	ЗК 5	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
	ЗК 6	Навички міжособистісної взаємодії.
	ЗК 7	Здатність бути критичним і самокритичним.
	ЗК 8	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
	ЗК 9	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
	ЗК 11	Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК)	СК 1	Здатність демонструвати достатньо високий рівень виконавської майстерності.
	СК 2	Здатність створювати та реалізовувати власні художні концепції у виконавській діяльності.
	СК 3	Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.
	СК 4	Здатність усвідомлювати взаємозв'язки й взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.
	СК 5	Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.
	СК 6	Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.
	СК 7	Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності.
	СК 9	Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу.
	СК 10	Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій.
	СК 11	Здатність оперувати професійною термінологією.
	СК 12	Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.
	СК 13	Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.
	СК 14	Здатність демонструвати базові навички ділових комунікацій.
	СК 17	Здатність застосовувати традиційні та альтернативні інноваційні технології музикознавчої, виконавської, композиторської, диригентської, педагогічної діяльності.
СК 18	Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.	

Програмні результати навчання	
ПРН 1	Демонструвати артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність володіння інструментом на належному фаховому рівні під час виконавської діяльності.
ПРН 2	Володіти методами й навичками оркестрової та ансамблевої гри, репетиційної роботи і концертних виступів.
ПРН 3	Демонструвати різні методики удосконалення виконавської діяльності.
ПРН 4	Аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та

	художнього змісту.
ПРН 5	Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію.
ПРН 8	Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.
ПРН 10	Володіти базовими знаннями, практичними навичками організаційної та творчої роботи з ансамблевим колективом.
ПРН 11	Застосовувати теоретичні знання та навички в редакторській, менеджерській практичній діяльності.
ПРН 12	Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

Результати навчання за дисципліною

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- найкращі зразки камерних/інструментальних ансамблів (сонати, тріо, квартети, квінтети, розширені фортепіанні ансамблі тощо);
- представників камерно-інструментальної музики;
- особливості роботи з різними музичними жанрами та формами;
- стилістичні особливості виконання камерно-інструментальної музики різних епох.

вміти:

- проявляти самостійність і організованість в роботі;
- підтримати творчу атмосферу в класі;
- детально вивчати твори камерно-інструментальної музики;
- демонструвати твори камерно-інструментальної музики на різного роду виступах.

3. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план навчання

Назва змістових модулів, тем	Розподіл годин між видами робіт						
	Усього	Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1. Оволодіння художньою та технічною майстерністю ансамблевого виконання							

Тема 1. Психологічно-комунікативна довіра учасників ансамблевого виконання	8			8			0
Тема 2. Осягнення твору певного стилю та організація горизонтального й вертикального ансамблевого звучання	11			11			0
Модульний контроль	2						
Семестровий контроль	9						
Разом	30						
Усього за III семестр	30						
Змістовий модуль 2. Спільне розуміння виконавцями жанру, стилю та форми твору камерно-інструментального репертуару, особливостей його інтерпретації							
Тема 1. Вивчення різних редакцій ансамблевої літератури	8			8			0
Тема 2. Знайомство з видатними виконавцями ансамблевої музики	10			10			0
Модульний контроль	2						
Семестровий контроль	10						
Разом	30						
Усього за IV семестр	30						
Усього за II курс	60						

4. Програма навчальної дисципліни

«Камерний ансамбль/Інструментальний ансамбль»

Змістовий модуль 1. Оволодіння художньою та технічною майстерністю ансамблевого виконання

Тема 1. Психологічно-комунікативна довіра учасників ансамблевого виконання

Формування співучасниками виконавського процесу професійно-творчих взаємин.

Тема 2. Осягнення твору певного стилю та організація горизонтального й вертикального ансамблевого звучання

Робота над розкриттям музично-художнього образу твору; темпо-ритмічною, динамічною, гармонічною, тембровою та технічною злагодженістю в ансамблі.

Змістовий модуль 2. Спільне розуміння виконавцями жанру, стилю та форми твору камерно-інструментального репертуару, особливостей його інтерпретації

Тема 1. Вивчення різних редакцій ансамлевої літератури

Опанування знаннями про історичну епоху, національну школу, стильові особливості твору, що вивчається.

Тема 2. Знайомство з видатними виконавцями ансамлевої музики

Логічне взаємне застосування засобів музичної виразності; спільне емоційно-художнє переживання всіма учасниками ансамблю.

5. Контроль навчальних досягнень

5.1 Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування практичних занять	1	19	19	18	18
Робота на практичному занятті	10	19	190	18	180
Виконання завдань для самостійної роботи	5	0	0	0	0
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25
Разом		-	234	-	223

5.2 Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Форми проведення	Критерії оцінювання	Бали
Модульний контроль 1		
Прослуховування під час роботи в класі	Читання з листа	8
	Розуміння інтонаційно-драматургічної форми твору	8
	Знання власної партії	9
Максимальна кількість балів		25

Модульний контроль 2		
Прослухування під час роботи в класі	Повний обсяг виконання твору	8
	Відчуття ансамблю	8
	Готовність до концертного виступу	9
Максимальна кількість балів		25

За необхідності модульний контроль може відбуватися дистанційно: кожен учасник ансамблю записує свою партію і самостійно завантажує її у створену папку на Google Диску кафедральної пошти.

5.3 Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

В III семестрі складається екзамен, який передбачає виконання розгорнутого твору камерно-інструментального складу достатнього рівня складності будь-якого стилю.

На екзамені до балів, виставлених екзаменатором, додаються бали (максимум 60 балів), які виставив викладач за період роботи до екзамену. Максимальна кількість балів – 100.

Критерії оцінювання

35-40 балів	Студент досконало опанував усіма виражальними засобами, пасажною та акордовою технікою; проявив артистизм, в якому поєднується інструментально-художнє осмислення образного змісту виконуваного твору з емоційним проявом глибокого відчуття логіки розгортання музичної драматургії. Продемонстрував синхронність звучання у побудові звукової горизонталі та вертикалі; темпову взаємодію; злагодженість штрихів та артикуляції в ансамблі.
30-34 бали	Студент продемонстрував достатньо високий рівень володіння музичним інструментом, єдність «дихання», агогічних змін в ансамблі. Відчувається розуміння форми та драматургії музичного твору. Притаманна впевненість гри без текстових помилок. Складність програми відповідає вимогам.
25-29 балів	Студент продемонстрував добрий рівень

	володіння музичним інструментом. Технічна майстерність добра, але допущені неточності у виконанні штрихів, не завжди якісне звуковидобування. Рівень складності програми відповідає вимогам, проте відчуття стилю, характеру музики та фразування не завжди логічні й переконливі. Мають місце деякі текстові неточності. Нерозвинуте відчуття пластики метроритмічної організації в ансамблі.
20–24 бали	Студент продемонстрував посередній рівень володіння музичним інструментом. Проявив емоційну активність у відтворенні образної сфери музичних творів, в її контрастах, зіставленнях, але це, в основному, носить характер зовнішнього емоційного відгуку на музику, аніж творення її як вираження глибинного відчуття художньої сутності композиторського задуму. Виконавець не вийшов на емоційне спілкування зі слухацькою аудиторією. Недостатні єдність фразування всіма учасниками ансамблю, узгодженість штрихів, орнаментики, артикуляції, педалі, звукової вертикалі та динамічної перспективи.
15–19 балів	Студент продемонстрував достатній рівень володіння музичним інструментом. Однак виявив недосконале володіння технічною майстерністю, має проблеми з відтворенням складних ритмічних рисунків, стилістичні, змістові помилки. Рівень складності програми середній або завищений щодо його виконавських можливостей. Використання динаміки та агогіки дещо хаотичне, неспродумане. Артистизм невизначений. Виконання недостатньо стабільне. Текст відтворений з численними неточностями.
10–14 балів	Студент продемонстрував низький рівень володіння музичним інструментом. Виявив обмежену ансамблеву техніку. Складність програми невисока. Не охоплена форма творів, нелогічне фразування. Студент демонструє формальне виконання музичних творів, відсутність власної інтерпретаторської концепції. Виконання програми нестабільне.

0–9 балів	Незадовільний рівень володіння музичним інструментом, фактична відсутність виконання музичної програми, технічні зриви. Студент не демонструє умінь та навички ансамблевої гри.
-----------	---

6. Шкала відповідності оцінок

100-бальна шкала оцінювання

Рейтингова оцінка	Оцінка за 100-бальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична картка дисципліни

III семестр		IV семестр		
Модулі	Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2	
Назва модуля	Оволодіння художньою та технічною майстерністю ансамблевого виконання		Спільне розуміння виконавцями жанру, стилю та форми твору камерно-інструментального репертуару, особливостей його інтерпретації	
Заняття	1-19		20-37	
Практичні	8	11	8	10
Теми занять	Тема 1. Психологічно-комунікативна довіра учасників ансамблевого виконання	Тема 2. Осягнення твору камерно-інструментального репертуару та організація горизонтального й вертикального ансамблевого звучання	Тема 1. Вивчення різних редакцій ансамблевої літератури	Тема 2. Знайомство з видатними виконавцями ансамблевої музики
Кількість балів за модуль	1*19 = 19 10*19 = 190		1*18 = 18 10*18 = 180	
Самостійна робота – кількість балів	0		0	
Види поточного контролю	Модульне контрольне прослуховування – 25 б.		Модульне контрольне прослуховування – 25 б.	
Усього	234		223	
Підсумковий контроль	Екзамен		–	
Коефіцієнт	Усього за період роботи до екзамену – 234 бали (що прирівнюється до 60 балів з урахуванням коефіцієнту 3,9).		–	

8. Орієнтовний репертуар

1. Інструментальні ансамблі епохи бароко (ансамблева творчість Й. С. Баха та ін.).
2. Інструментальні ансамблі композиторів XVIII–XIX століття (Й. Гайдна, В. Моцарта, Л. Бетховена та ін.).
3. Інструментальні ансамблі композиторів-романтиків (К. Вебера, Ф. Шуберта, Ф. Мендельсона, Р. Шумана, Ф. Шопена та ін.).
4. Інструментальні ансамблі композиторів XX–XXI століття (Ф. Пуленка, М. Равеля, Г. Малера, Б. Сметани, С. Прокоф'єва, К. Хачатуряна, А. Шнітке, В. Гіллока, М. Wilberg, М. Pasieczny та ін.); транскрипційні твори (концертні перекладення оркестрових сюїт, увертюр, фрагментів балетів та симфоній).

9. Методичне забезпечення курсу

Основна література

1. Благой Д. Искусство камерного ансамбля и музыкально-педагогический процесс. Камерный ансамбль: Педагогика и исполнительство: Сб. статей / Ред.-сост. К. Х. Аджемов. М.: Музыка, 1979. С. 5–31.
2. Бялый И. Из истории фортепианного трио: генезис и становление жанра. М.: Музыка, 1989. 94 с.
3. Готлиб А. Д. Основы ансамблевой техники. М.: Музыка, 1971. 94 с. (знаходиться в електронному репозиторії Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка).
4. Дика Н. О. Камерно-інструментальний ансамбль в Україні. Творчість і виконавство (1960–1980 рр.): Автореф. дис... канд. мист.: 17.00.03 / ІМФЕ ім. М.Рильського. К., 2001. 18 с.
5. Мильман М. Мысли о камерно-инструментальной педагогике и исполнительстве. Камерный ансамбль. Педагогика и исполнительство: Сб. статей / Ред.-сост. К. Х. Аджемов. М.: Музыка, 1979. С. 48–63. (знаходиться в електронному репозиторії Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка).
6. Польская И. И. Камерный ансамбль: история, теория, эстетика. Харьков: ХГАК, 2001. 396 с. ISBN 966-7352-46-3

Додаткова література

1. Арутюнян И. Е. Некоторые вопросы методики преподавания камерного ансамбля. Ереван: Изд-во «Луйс», 1986. 90 с.
2. Берегова О. Сильові тенденції в камерній музиці українських композиторів 80–90-х років XX сторіччя: ситуація постмодерну // Українське музикознавство. Вип. 29. К.: НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2000. С. 103–108.
3. Боровик М. К. Український радянський камерно-інструментальний ансамбль. К.: Музична Україна, 1968. 207 с.

4. Вопросы квартетного исполнительства. М.: Музгиз, 1956. 102 с.
5. Пляченко Т.М. Методика роботи з музично-інструментальними колективами : навч.-метод. посібник [для студ. мистецького ф-ту пед. університету] / Т.М. Пляченко; [Рекомендовано Мін. освіти і науки України]. – Кіровоград : «Імекс-ЛТД», 2009. – 232 с.
6. Стеценко В. Закономірності інтонування на скрипці / В. Стеценко. К.: Музична Україна, 1972. – 60 с.

Додаткові ресурси

1. Робоча навчальна програма з дисципліни.
2. Нотна література.
3. Мистецтвознавча література з проблем камерно-інструментального виконавства.
4. Методична література з питань ансамблевої гри.
5. Аудіо- та відеозаписи занять і концертних виступів видатних педагогів та виконавців.